

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wydawnictwa Szkolne
i Pedagogiczne S.A.
Pomagamy uczyć

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Program Pracy Szkolnych Grup Wyrównawczych „Zdobywcy Przyszłości”

Szkolne Grupy Wyrównawcze stanowią komponent Programu e-Akademia Przyszłości.

Liczba godzin zajęć:

60 godzin pracy z uczniami w III modułach

Cele:

Stworzenie uczniom pierwszych klas gimnazjum, którzy otrzymali najniższe wyniki w egzaminach zewnętrznych po 6 klasie, dobrych warunków do osiągnięcia sukcesów edukacyjnych na miarę swoich możliwości oraz do nabywania przez nich kompetencji kluczowych poprzez:

- wspieranie ich w budowaniu dobrego samopoczucia w nowej szkole;
- przeciwdziałanie sytuacjom uruchamiającym mechanizm obronny, rodzący m.in. zachowania agresywne, bierne, wrogie;
- doświadczenie poczucia bycia zadbany, ważnymi, godnymi uwagi i zainteresowania;
- stworzenie grupy wsparcia, zorganizowanie przestrzeni do zaspokojenia potrzeby przyjaźni, akceptacji i ważności;
- wyposażenie ich w umiejętność uczenia się,
- zmotywowanie ich do uczenia się.

Założenia Programu Pracy Szkolnych Grup Wyrównawczych „Zdobywcy Przyszłości”

Projekt e-Akademia Przyszłości to pilotażowy program nakierowany na wyposażenie gimnazjalistów w procesie nauki szkolnej w siedem z ośmiu kompetencji kluczowych zdefiniowanych w *zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie* (2006/962/WE). Chcąc osiągnąć pełną skuteczność programu, jego autorzy zadbali także o tych uczniów, którzy zwykle najmniej korzystają z nauki szkolnej. Mowa tu o uczniach z trudnościami w uczeniu się, niską samooceną, kłopotami w komunikacji, trudnościami w koncentracji uwagi, różnymi dysfunkcjami, co przejawia się zwykle słabym wynikiem na egzaminie zewnętrznym po 6 klasie. W założeniach Ministerstwa Edukacji Narodowej egzamin ten ma charakter diagnostyczny, czyli chodzi o to, aby w miarę posiadanych informacji o postępach w uczeniu się dziecka rozpocząć wraz z nowym etapem kształcenia systematyczną pracę na jego poziomie i na miarę jego potrzeb i możliwości. Gimnazjum jako szkoła obowiązkowa mogłaby w ten sposób stworzyć wspaniałe warunki rozwoju całej populacji uczniów. Dostosowane do indywidualnych możliwości chłopców i dziewcząt programy nauczania, tworzone przez poszczególnych nauczycieli pracujących w danej szkole, pozwoliłyby na realizację podstawy programowej na różnych poziomach. W ten sposób dla swego osobistego rozwoju wszyscy mogliby korzystać ze szkoły. Chodzi też o to, aby pomóc uczniom, którzy chcieliby się dobrze uczyć i rozumieją korzyści płynące z uczenia się, ale „którzy przejawiają wyuczoną bezradność, syndrom porażki oraz rozmaite lęki, często tracą z pola widzenia naukę i wymagają specjalnych zabiegów motywujących, intensywniejszych niż reszta klasy”¹ Gdyby o to stosownie zadbać, wszyscy uczniowie mogliby kończyć szkołę w poczuciu sukcesu w pełni wyposażeni w kompetencje kluczowe, „definiowane jako połączenie wiedzy, umiejętności i postaw odpowiednich do sytuacji”, te, „których wszystkie osoby potrzebują do samorealizacji i rozwoju osobistego, bycia aktywnym obywatelem, integracji społecznej i zatrudnienia”.²

Wiadomo powszechnie, że ciągle tak nie jest. Szkoły nie mają ani odpowiednich środków, ani odpowiednio chętniej i dobrze przygotowanej kadry do tego typu pracy. Działalność szkolnych grup wyrównawczych będzie pewnego rodzaju pilotażowym wsparciem dla rozwoju potencjału edukacyjnego uczniów wkraczających do nowej szkoły ze zdiagnozowanymi egzaminem trudnościami. Sugerowany w niniejszym opracowaniu program Szkolnych Grup Wyrównawczych może być nieco modyfikowany w poszczególnych szkołach zależnie od występujących w niej potrzeb. Jednak realizatorom nie mogą zniknąć jako kierunek pracy nakreślone na początku opracowania cele. Ich osiągnięcie jest zadaniem opiekunów Szkolnych Grup Wyrównawczych. Nie wszystkie zajęcia muszą być prowadzone z całą grupą. Pewna część pracy w poszczególnych modułach może być realizowana w małych grupach, zależnie od pojawiających się potrzeb.

¹ Jere Brophy, *Motywowanie uczniów do nauki*, Wyd. Nauk. PWN, Warszawa 2002, s. 198

² Załącznik do *Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r.*, s. 3

Uzupełnieniem do wprowadzenia są prezentacje autorki programu Anny Okońskiej-Walkowicz, które znajdują Państwo na stronie Projektu www.eakademiaprzyszlosci.pl oraz poświęcona Szkolnym Grupom Wyrównawczym część GPKKK.

Nazwa komponentu Szkolne Grupy Wyrównawcze nie powinna być stosowana w komunikacji z uczniami. Grupa powinna wymyślić sobie na pierwszym spotkaniu jakąś nazwę w stylu zaproponowanej w tytule „Zdobywcy Przyszłości”. Nazwa Szkolne Grupy Wyrównawcze jest czytelna dla dorosłych uczestników Projektu. W stosunku do jej uczestników miałyby to znaczenie pejoratywne, i w zasadniczy sposób kłóciłoby się z celami projektu.

Moduł I: Integracja i komunikacja interpersonalna w zespole

Cele pracy w module I:

- 1) zbudowanie bezpiecznej atmosfery pracy
- 2) doświadczenie poczucie dumy przez poszczególnych uczniów z bycia w centrum uwagi i zainteresowania.
- 3) nabycie przez uczniów:
 - umiejętności budowania relacji z rówieśnikami i z dorosłymi
 - umiejętności mówienia o swoich uczuciach związanych z różnymi wydarzeniami – język „ja”
 - umiejętności w językowym savoir-vivre
 - umiejętności przyjmowania informacji zwrotnej
 - umiejętności rozpoznawania komunikatów utrudniających komunikację
 - umiejętności stawiania pytań do wypowiedzi i tekstów
- 4) zrozumienie przez rodziców zasadności programu SzGW „Zdobywcy Przyszłości” i pozyskanie ich do współpracy.
- 5) zrozumienie przez członków rady pedagogicznej, a szczególnie przez wychowawców klas, z których wywodzić się będą „zdobywcy przyszłości” programu SzGW.

Problematyka:

1. Omówienie: celów, narzędzi, metody, harmonogramu pracy i ustalenie kontraktu grupowego.
2. Budowanie zespołu. Integracja grupy i praca wokół zaspokajania potrzeby uznania, ważności i akceptacji.
3. Ustalanie nazwy grupy – grupowe podejmowanie decyzji.
4. Opowiadanie o sobie, o swoich zainteresowaniach i sukcesach, ale też i o swoich obawach dotyczących nowej szkoły.
5. Grzeczność na co dzień – sposób bycia ułatwiający relacje interpersonalne szczególnie pomiędzy przedstawicielami różnych pokoleń.
6. Blokady komunikacji interpersonalnej.
7. Budowanie komunikatów z pozycji przeżywanego uczucia jako sposób wywierania wpływu na ludzi i budowania postaw asertywnych.
8. Przyjmowanie informacji zwrotnych.
9. Umiejętność współpracy w zespole rówieśniczym.
10. Rozumienie komunikatów przekazywanych różnymi kanałami (z odwołaniem do koncepcji „Ucho von Thuna”).
11. Zróżnicowanie percepcji, skutku i interpretacji – percepcja a fantazja.
12. Wskazanie wagi poprawności gramatycznej dla właściwego rozumienia komunikatu.
13. Ćwiczenia w zadawaniu pytań do omawianych spraw.

Czas trwania modułu:

6 x 3 godziny i/lub wspólna wycieczka integracyjna – razem **18 godzin**

Materiał pomocniczy:

Załącznik nr 1: *Prezentacja A. Okońska-Walkowicz, „Pedagogika C. Rogersa”*

Załącznik nr 4: *Prezentacja A. Okońska - Walkowicz, O roli komunikacji interpersonalnej*

Moduł II *Uczenie się*

Cele pracy w module II:

- nabycie przez uczniów wiedzy o swoich preferencjach w zakresie uczenia się i zasadach organizacji efektywnego uczenia się
- kształtowanie u uczniów motywacji wewnętrznej do uczenia się
- nabycie przez uczniów umiejętności optymalizacji poziomu stresu
- doskonalenie myślenia abstrakcyjnego, krytycznego i twórczego
- nabycie przez uczniów umiejętności koncentracji
- poznanie przez uczniów technik zapamiętywania
- nabycie umiejętności inteligentnego czytania: zwiększenie tempa czytania, zakresu rozumienia i zapamiętywania
- nabycie umiejętności różnych form notowania

Problematyka:

1. Rozpoznanie stylu uczenia się ucznia i organizacja pracy

- Modalności sensoryczne – style uczenia się
- Testy do diagnozy stylów uczenia się
- Jak trenować samodyscyplinę uczniów, szczególnie związaną z uczeniem się?
- Organizacja czasu ucznia ze szczególnym uwzględnieniem organizacji czasu pracy
- Organizacja warsztatu nauki własnej, higiena pracy umysłowej
- Porządkowanie wiedzy.

2. Radzenie sobie ze stresem

- Co to jest stres? Stres procesach uczenia się. Jak wywoływać optymalny dla uczenia się poziom stresu? Radzenie sobie ze stresem (techniki relaksacji)
- Myślenie pozytywne

3. Kształtowanie motywacji

- Pozytywne wzmocnienia
- Jak pomagać uczniom zobaczyć cele ich uczenia się czy ich pracy w szkole?
- Jak uczyć definiowania tych celów?
- Metoda kontraktów, która obejmuje wspólne stanowienie celów i wykorzystanie negocjacji w sprawie celów, aby uczniowie zaczęli sobie cenić wartość tego czego się uczą.
- Budowanie przekonania u uczniów, że są oni bardziej aktywni, chętniej pracują, kiedy decydują, co chcieliby zrobić i czują dlaczego chcą to zrobić.

4. Techniki efektywnego uczenia się

A. Koncentracja

- Zdolność koncentracji uwagi, przyczyny zakłóceń w koncentracji uwagi, sposoby trenowania
- wydłużanie okresów koncentracji uwagi.
- Gimnastyka mózgu –koncentracja uwagi

B. Zapamiętywanie

- Zapamiętywanie niedosłownie, zapamiętywanie dosłowne
- Trening pamięci

C. Strategie pracy

- Uczenie się, myślenie, notowanie, powtarzanie.
- Stosownie metody MISTRZ (oparta na Accelerated Learning)
- Inteligentne czytanie: zwiększenie tempa czytania, zakresu rozumienia i zapamiętywania

5. Rozwijanie myślenia abstrakcyjnego, krytycznego i twórczego

A. Tworzenie sytuacji w wyniku, których uczniowie nabywają umiejętności tworzenia pojęć, wnioskowania, rozumowania, analizy i syntezy.

B. Jak zachęcać do stawiania pytań? – wspieranie rozwoju myślenia krytycznego

- Czym jest problem?
- Jak uczyć rozumienia problemu?
- Rozwiązywanie problemów,

C. Porządek i przygoda – kształtowanie twórczego myślenia

- Techniki pedagogiki twórczości i kreatywnego myślenia

Czas trwania modułu:

10x3 godziny – razem **30 godziny**

Materiał Pomocniczy:

Załącznik nr 5, 6,7

Prezentacje: *A. Okońska - Walkowicz Myślenie*

A. Okońska – Walkowicz Uczenie się

A. Okońska – Walkowicz Motywacja

Moduł III - Samoocena

Cele pracy w module III

- budowanie pozytywnego obrazu samych siebie u członków zespołu,
- rozbudzanie w uczniach aspiracji życiowych związanych z postępami w nauce, uczeniem się przez całe życie i wyborem dalszej ścieżki kształcenia.

Problematyka:

1. Opowiadanie uczestników grupy o swoich mocnych stronach i o swoich planach, marzeniach.
2. Budowanie grupy w kierunku cieszenia się sukcesami innych, doceniania ich, chwalenie wzajemnych postępów, gratulowania osiągnięć na różnym polu.
3. Zainteresowania uczniów i próba budowania w oparciu o nie programu samorozwoju.
4. Stwarzanie okazji do wykazania się kompetencjami w obszarach innych niż uczenie się np. śpiewanie, bieganie na czas, opowiadanie dowcipów, naprawianie uszkodzonego sprzętu, robienie czegoś dla konkretnych innych, którzy okażą wdzięczność i pochwałą.
5. Jak budować uczniowską wiarę w możliwości do uczenia się.

Czas trwania modułu:

4x3 godziny – razem **12 godzin**

Materiał Pomocniczy:

Załącznik nr 2 i nr 3

Prezentacje:

- A. Okońska - Walkowicz, Skuteczne działania jako sposób budowania pozytywnego obrazu samego siebie,*
- A. Okońska – Walkowicz, Pochwały jako wsparcie dla samowiedzy*